

66 H 138.

66 H 138

Národní knihovna ČR
Historické fondy

66 H 138

Národní knihov

1002284517

D. Hüfnagel a 10. Proletariat von

Quittet Corvus, sanguis coccinea coloratus, a Camp
17 mai Salernum 14. 18. 98.

Lugassy

A'
T R E N K'
MÉRŐ
SERPENYÖJÉNEK
ÖSZVE-TÖRÉSE.

AZ - AZ

Felelet azokra a' hazug vádakra, mel-
lyekkel Trenk a' Papságot az egész Világ
előtt igen méltatlanul terhelte.

P E S T E N

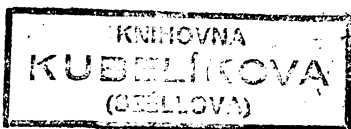
NYOMTATTATOTT AZ 1791-DIK ESZTEND.

Az álnok fontá utálatosság az Ur előtt. Pál. 11. 1.

66 ye 138.

Mark. 4. 24. A' melly mértékkel mértek, vissza
mértetik néktek, hozzája-is adatik néktek.

ELŐL-JÁRÓ BESZÉD.

Egy Papokra irigykedő embert olvastam az Isten Könyvében, Doëg Idu-mæuft, a' ki mikor az ő panaszolkozó Ura, Saul előtt állott volna, az ő irigy szíve lévén nyelve kormányozója, igen sok méltatlan vádakkal terhelte a' Papságot; nevezetesen pedig a' Nób Városbélieket, párt-ütéssel vádolta a' Király előtt. Mellyen, az a' se Isten-nel, se kegyességgel már semmit nem gondoló Király meg-indulván, hívhatja Akhiméleket, a' több Nób Városbéli Papokkal edgyütt, kiknek ártatlanságokat semmibe hajtván, parantsol, a' körül lévő szolgainak, hogy a' Papokat vegyék körül, és öljék-meg: melyet mikor a' Király parantsolatjára-is

❁ ❁ ❁

nem mertek meg-tselekedni a' Saul fzo-
gai , parantsolt Doëgnek mondván :
Térj nekik te , és öljed. És meg-öle az
nap Doëg nyoltzvant az Úr Papjai köz-
zül , azután pedig Nób Városát-is el-
veszté fegyvernek élivel , meg- ölvén
abban a' tsets fzo pokat-is , és még a'
terhes Afziszony állatokat-is.

Éppen ilyen Doëg Idumæus a' mai
idöben Báró Trenk , ki-is a' Papok el-
len egész Doëgi indulattal ki- költ , és
azokat , mind az Ország , mind pedig
a' Király előtt , Haza árulással , rofsz
Hazafiúsággal vádolta , a' mint az , az
ö Mérö Serpenyőjéből ki-tettzik.

De úgy járt ez a' szánakozásra
méltó Trenk az ö Mérö Serpenyőjével ,
mint az edgyfzeri Eg-visgáló a' meszse
látó tsövel , ki-is , mikor a' Hóldat vis-
gálta , edgy magát régen a' tsöbe vett
egeret lónak gondolván , jedzésbe tet-
te , hogy ö lovat látott a' Hóldban. Így
ez-is az ö Mérö Serpenyőjével valami
nagyobbat látván a' Papi fontban mint
a' Királyiban , azt hozta ki , hogy na-
gyobb a' Papi Hatalom , a' Királvi Ha-
talomnál : az-az , lovat látott a' Hóldban.

Vólt régen Doëg Idumaúsnak edgy meg-árkozó Dávidja, a' ki a' száz tizedik 'Sóltárban el-borította ötet az átkok Záporával. De ennek a' mi Trenk-Doëgünknek még meg-jutalmaztató Sauli vagynak. Illyen Saula már Trenk-Doëgnek az a' jó fordító, a' ki az ő Bilánxát Magyar nyelvre fordította, a' mellyel sokkal inkább sértegeti az a' Papságot mint Trenk, mivel azt a' Magyar Nyelvnel egyebet nem értő Község előtt-is el-árulni igyekezett.

Mi gyönyörüséged benne jó-Fordító, hogy a' mit a' kegyesség, 's a' jözan okofság-is el-titkolni javalt néked, azt még szélesebben ki-terjesztéd? De imé én-is meg-mutatom azt, hogy valamit a' te Trenk-Doëged a' Papok ellen mond, az mind hazugság, és hogy azok inkább illenek a' Kálvinistákra, és azoknak Prédikántaikra; ha pedig igazak, meg-mutatom azt, hogy mind azok, a' mennyiben igazak, helyesek, és Törvényesek.

Követem pedig a' Mérő Serpenyőt, a' dologra nézvé szórúl szóra, hogy lássa azt minden, hogy mit vét Trenk a'

❁   ❁   ❁

latba, és én mit felelek reá, (el-hagyván benne a' haszontalan ízó-szaporítá-fokat, és azokat, a' mellyeket ő kétfzer, 's háromszor se szégyenel előhozni.)

Tzifra Magyar-ságot töllem senki se várjon. Én úgy írok, hogy még a' tudatlan, de olvasni tudó emberek-is meg-értsenek.

Utóljára, ha valami kemény szók eshetnek, ezen íráfotskámban, erős-sen reménylem, hogy minden rendű Olvasó, a' ki csak a' motskos Trenk kormos Serpenyőjét látta; és azt-is tudja, hogy a' vastag szeget, nem nagyvön vékonnyal, hanem, majd hasp-ló vastagságúval ütik-ki, nekem azt el-engedi, 's bűnül nem tulajdonítja.

A'
T R E N K'
 M É R Ö
 SERPENYÖJÉNEK
ÖSZVE TÖRÉSE.

---

§. I.

Mérő Serpenyő.

DENE autem lucrum, Superos & Sacra negabunt,
 Templa ruent, nec erunt aræ, nec Japiter ullus.

Palingenius.

A Z - A Z :

Végy-el a' Papságtól minden nyereséget
 Meg-tagad azonnal minden Istenséget,
 Templomot és Oltárt, és minden Szentséget,
 Le-ront és falba rug minden kegyességet.

A 4

F E L E L E T.

Mikor a' Keresztények Istenérői, és leg-szentségesebb Fő-Papjáról, a' Jéhus Kríztusról valami ördögök tanú-bizonyságot akartanak tenni a' hitetlen 'Sidók előtt; nem akart ő leg-szentségesebb Isteni Felsége azoknak tanú-bizonyságokkal élni (ámbar lehet vala annak, a' 'Sidókra nézve valami haszna) hanem meg-tiltotta őket, hogy ne szóljanak. Igen helyesen; mert a' tanú istentelensége, még az igazságot-is gyanúsá szokta tenni. Illik ebben-is, mint egyebekben, minden Kereszténynek ezt a' Fő-Böltsefséget a' Mindenható Ur, Jéhus követni. Ilyet volna hát Trenknek-is, 's az ő Fordí-ójának is: de imé ők ki hágnak itt-is a' Kríztus nyomából; mert ugyan-is ez a' Palingenius csak költött Név, annak a' motkos irásnak, melly Palingenius nevet visel a' szerzője Vilhelmus Jánston, Hiberniából való ember, a' ki a' Szentséges Keresztyén Vallást neverő, 's tsúfoló Naturalista, vagy inkább Istent-tagadó volt. Ez, az Isten emberekhez való szeretetének ama' minden világi kinsnél drágább Zálogát, a' Szent Írást csak költeménynek tartotta, a' Vallást a' Papok költeményének állította. És imé ilyen ember tanú-bizonyságával akar Trenk, és az ő jó fordítója élni a' maga zavarodott, álnok gondolatának másokkal való el-híterésében. Én annak-okaért elsőben ezt meg-íráfalom: Másodszor, hogy ez inkább illik a' Kálvinista Prédikán-

kra, mint a' Catholikus Papokra meg-mu-
tom.

Mikor Zénó, Káneades ellen akart dis-
utálni, azt jedzették meg a' régi dolgok
Tárházainak Orizöi, hogy Helleborum nevü
füvet evett, a' mellynek olyan ereje van,
hogy a' régiek felöle azt hitték, hogy a'
Præjudiciumról, vak ítélet tételtől meg-
tisztítja az embert. Illyen Helleborum né-
kem Uram Jésus a' te Kegyelmed, üjad
annakokáért nekem azt, hogy míg az igas-
sághoz való buzgó szerezeteremből fojó írá-
somat el végezem el ne tántorodjam. Hogy
ezzel a' Trenk-Goliáttal meg-ütközzem;
nem kell Saúl a' te pántzélod-is, mint ré-
gen Dávid, a' Seregek Urának, Istenének
Nevével megyek réá.

Leg-első-történetnek tészem mostan ama'
Nób Városbéli szerentsétlen Papoknak véres
történeteket. El-vettek ezektől szegények-
től a' Doëg vádjára minden nyereséget,
oda lett Nób Városa, az ahoz való Falúk,
a' Király kezére bírtak azok, mint szokott
lenni, minden Király ellen partoskodok jó-
szágainak állapotjok, és alig ha Doëgnek
nem ajándékozta azokat Saúl az ő véres hü-
ségéért. Ugyan hát már ezek talám bútsút-
is vettek az Istentől? mint Jóbné tanátsolta
volt az Urának. De hogy; Söt inkább ama'
leg-szentségefebb Tzimeret, a' Felséges Már-
tyromságot ekkor vették magokra.

Oh! hogy hangzanak még most-is az én füleimbe, ama' tölem könyvhúllatás nélkül nem említhetendő első 300. esztendőekben üldöztetet Papoknak keserves jajgatásai! Trenk?

El vettek ezektől minden nyereséget

Még-is nem tagadták meg az Isteniséget.

Amaz eleven Mátyás, ama sok üldöztetéseket ki szenvedett Athanászius, kinek egyedül köszönhetjük amaz emberi, sőt mit mondok? Angyali értelmet felül haladó Szent Háromság Tudománya, még-máradását (ha te-is oh Tisztelendő Ósius, a' Szirmiai második Gyűlésben el-tántorodtál) ugyan meg-tagadta-e a' kegyességet? De a' dél színben ragyogó napot mutogatom én, mikor a' Papok Istenhez való hűséget mutogatom. Vak az, a' ki ezt nem látja; ortzátlan a' ki tagadja.

Hanem már inkább a' Predikánssok nyakára bidgyesztem ezt a' kölöntzöt. Ugyanis eleitől fogva tapasztaletigazság e' Magyar Országban, hogyha valami jó Ekklesiából a' Predikánssok ki tétetnek, vagy rosszabb jövedelmű helységbe vettetnek, ha ifjak (mert a' Vének csak el dudorásznak) az ő esküvések ellen hivataljokat le-tészik, az Esküvés szentségét fel-török, és Világi hivatalra adják magokat. Ama böv jövedelmű Szent Imrei Ekklesiából, melly nagyon Bihár-Vár-

megyében, 1789ben ki teszik a' prédikánst, ez meg-bosszankodván az ő jövedelme el-esésén, Létai Posta Mesterré lett. Ide illik a' Deme autem lucrum. Ha az ember vélek társalkodván figyelmetes az ő panaszló ajakok mozgására, azt az Ovidius Versét halja csak a' lehellés homálya közt:

Eheu cur didici!

Bolond voltam hogy tanúltam

Mert semmit se boldogultam.

Sokan közzülök ha másképpen élhetnének, vagy ha parasztok nem volnának, el-hagynák a' prédikánságot, és világiakká lennének. Sokan Kálvinust bolondozzák közzülök, a' ki hogy a' Népet jobban el-tsalhassa, magát, és az egész prédikánst fereget a' Község alá vetette. A' kénytelen-ség az a' kötél, melly őket Hivatalokban tartoztatja; koránt sem a' Lelkek boldogulását szomjúhozó buzgóság: következésképpen a' Prédikánsokra illik a' Deme autem lucrum, nem a' Papokra.

§. 2.

Mérő Serpenyő.

Az a' tziel, hogy a' Királynak femmi törvénytévő hatalma ne légyen, hogy néki a' Magyaroknak sem gondolkozások módját, sem tselekedeteiket, sem pedig erköl-

tseiket meg-ne lehessen határozni, vagy a' maga tzeljai szerint intézni, annyival inkább erőltetni.

Azomban pedig, vallyon kitsoda szabadabb tettzésü és mindenhatobb a' törvény tételben, és a' Népben való Uralkodásban mint a' Papi Rend? A' Király a' munkásságot parantsolja: a' Papság ellemben Bútsú Járások, és Innep napokat rendelvén az áldott dolgatlanságot kívánja elébb mozdítani.

FELELET.

Nem igaz hogy a' Magyar Nemzetnek a' volna a' tzelja, hogy a' Királyt minden törvény tévö hatalomtól meg-fosztatott Mas-karává tegye; söt inkább magát a' Törvény tévői Hatalomnak felétől úgy meg-fosztotta, hogy azt a' Koronás Királynak örökös tulajdonává tette, és hogy valami törvény-nyé váljon e' Magyar Hazában, arra a' Rendek végezését meg-erősítő Királyi Hatalom kívántatik-meg.

A' mi a' Magyarok tselekedeteiket, 's erköltsöket illeti, már azokat a' Királytól meg-erősített Törvények úgy meg-határozták, hogy alig eshetik történet, a' mellyben bizonyos Törvényt nem lehetne rámaúli ki tenni; melly szerint oltán, mint Királyi tzel sze-ént, nem tsak hogy intézheti a'

Magyarok tselekedeteket a' Király; sőt még erőltetheti-is.

A' Papi Törvénytételbéli Mindenhatóság pedig semmi sem, mert ők világi Birák nem lehetnek; Lenni nemis akarnak. A' belső Törvény széken űnts több hatalmok, hanem tsak a' mennyit az ő Fejek a' Felséges Ur Jéhus engedett nékik. A' Házaság, 's egyéb a' féle dolgokban sem a' magok röttzése; hanem a' Haza Törvényei, vagy azok fogytával, az Ekklesiái rendelkezések, Jus Canonicum a' Sinor mérték, melly szerint az igazságot tartoznak kiszolgáltatni.

A' Bútsú Járások, Innepek, nem az áldott dolgarlanságot elébb mozdítani szándékozó Papok rendelkezései; hanem ama mindeneket böltsen el-rendelő Istené, kinek parantsolatjából lett a' Sidó Népnék ama pusztabéli hires, és 40. esztendeig tartó Bútsúja. Azután-is jártak a' Sidók Bútsút a' Frigyládával, mellyet az Isten helyben hagyott. Az Innepeket pedig maga rendelte az, a' ki az emberek és barmok lakozását el-rendelte, olvassa-meg Trenk a' Móses Könyveit, 's meg-látja; mellyet bár addigis olvasott volna, míg az ő Mérő Serpenyőjét kalápalta. Annak utánna a' Szent Apostolok, Istemi ihlésből rendelték azon Innepeket, melyeket ma a' Kereszténység, az Isten sokféle jó téteményinek halá-adással való emlegetésére tart. Meg-tettzik ez onnanis, hogy

mikor Viktor Pápa alatt zendülés esett a' Nap nyugori, és Napkeleti Ekklesiák között a' Husvétnak nem edgy formán való ülése miatt, a' Nap keletiek, nevezetesen az éfésúfiak azt felelték, hogy őket Szent János evangyélisita tanította úgy, 's vélek edgyütt úgyis innepelt. Nem a' Papok rendelkezése hát az Inneplés, hanem az Istené.

Igaz, hogy a' Boldogságos Szüz tisztos emlékezerére rendelt az Anyaszentegyház némelly Innepeket; de azokat se Trenk, se más nem orrolhatja, mert azok nem fokak; mert magokis a' Kálvinisták, kivált a' Debretzéniek, mihellyt valami kedvetlen parantsolat megy rájuk mindjárt böjtöt hirdetnek, és a' fok alkalmatlan imádkozásaikkal a' Prédikánsok a' Népet a' dologtól elvonják. Innen esett az, hogy a' Felsőges Második Jófét edgy Debretzénbe menő parantsolatjának a' végére ezt vetette: Ezért pedig nem szükség böjtöt hirdetni. Mellyre a' Prédikáns azt mondotta: Nó már azért-is hirdetek.

§. 3.

Mérő Serpenyő.

A' Király 's az Ország törvényei azt akarják, hogy a' Tolvajok, Gyilkosok, 's gaz emberek meg-büntetessenek, a' Papság elemében mind ezeket a' maga védelme alá

vészli, és számokra asylumokat, menedék helyeket készít, és a' gonosz tévöket mind az idő szerint, mind az örökké való büntetések alól fel-oldozza. Nints a' Királynak arra se jussa se hatalma, hogy a' valóságos gaz embert betsülletes emberré, annyival inkább Ország Tábla-Birájává tehesse—azomban a' leg-kissebb Papi emberis bir azzal a' hatalommal, melly szerint ő a' néppel azt hitetheti el, hogy a' kerékre tétetendő gonosz tévőt is minden bünei alól fel szabadítharja, és ötet az örökké való boldogságnak birására rá segitheti, — Nagyobb tehát a' Papnak hatalma a' Királyénál.

FELELET.

Azt adta tanácsúl Salamon az ő Példabeszédes könyvében, az egyenes szívü Férfiaknak: Felelj-meg a' bolondnak, hogy ne láttassék böltsnek az ő szemei előtt. Hogy tehát Trenk, és az ő jó Fordítója meg-szégyenüljenek, imé ezen balgatag beszédekre a' felelet: A' melly Ország Törvénye azt akarja, hogy a' Tolvajok, 's más gaz emberek meg-büntettesenek: ugyan azon Ország Törvénye engedett a' Templomoknak, 's más Papi Házaknak, Klastromoknak, olly júst, hogy az oda szaladott halálra való rab a' haláltól ugyan meg-menekedjen, de a' külső büntetéstől nem. Nem jól mér hát itt Trenk, nints ez a' Haza Törvénye ellen. A' gonosz tévök mind idő szerint,

mind örökké való büntetések alól való feloldozása pedig lelki, éppen nem a' Trenk Serpenyőjére való. Soha a' Pap a' nyilván való bűnöst meg nem szabadíthatja a' külső Biró által néki diktált büntetéséről, az ő Feje is, a' Felséges Fő Pap Ur Jéhus, nem adta ezt a' hatalmat a' Papnak, sőt maga sem élt vele, mert a' meg tért véle szenvedő tolvajnak ígért ugyan Paradisomot; de a' Törvénytől néki diktáltatott kereszttől meg nem mentette. Az örökké való büntetéstől fel oldozza ugyan a' Pap a' bűnöst, oh de nem mint Ur, hanem mint szolga; nem-is használ másnak, hanem csak az igazán meg tért bűnösnek az ő fel-oldozása. És ilyen értelemben adta a' Felséges Ur Jéhus a' Külsőt, bűn-borsátó hatalmat az ő szolgainak a' Papoknak kezekbe.

De oh! semmiképpen nem következik innen már, hogy mivel a' Király a' valóságos gaz embert, betsülletes emberre, 's Ország Tábla-Birójává nem teheti; a' Pap pedig az ő Szolgai Hatalmával a' szegény megterő bűnöst az ő Istene parantsolatjára feloldozhatja; tehát hogy a' Papi hatalom nagyobb legyen a' Király hatalmánál, mert a' Király nem változtathatja meg a' szívet, mivel ember; Ő tehát gonosz tévőt nem tehet az Ország Oszlopává, hogy azt el ne rontsa. A' Pap intésire pedig fokszor az Irgalmas Isten fordít a' bűnös szíven, mint régen a' Lidia szíven, és ekkor használis az

ő fel oldozása, a' szerint a' mit a' Krisztus mondott: Valamit meg oldoztok e' földön, az egekben is meg léízen oldozva. Ugy de itt az Isten munkálkodik; Ötöbaság hát a' Pap hatalmát a' Királyéval, (a' melly úgy is más dolog körül forog) öszve vetni, annyival inkább azt ennél nagyobbak találni.

Ugyan hogy szenvednék a' Kálvinisták azt, ha valaki így okoskodna: A' Király nem öszthet Ur Vatsoráját; a' Prédikátor pedig öszthet; tehát nagyobb a' Predikátorok hatalma a' Király Hatalmánál. Kétség kívül a' különbözést, diversitást vennék elő. Ugyan miért nem látta hát Trenk, és az ő jó Fordítója ezt a' különbséget a' Király és a' Pap között, mikor a' Serpenyőt kalapálták és foldozták? Csak nincs rosszabb perspectiva az irigységnél, mert ezen toha se lát az ember igazat, ezen nézi pedig Trenk, a' Catholicus Papságot. Én ugyan nem tudom, ha vajon nem öszthatna-e a' Király Ur Vatsoráját, Hugó Grótius, a' Svétiai Királyné Követe, világiember, tudom, hogy ösztött.

§. 4.

Mérő Serpenyő.

Az Ország Attyának, a' magoktól választatott, és a' születés jussán törvényesen bé következett Királynak Fő hatalmát eh-

B

venni, vagy bizonyos határok közzé akarják a' Magyarok szorítani. Azonban ama' rölök éppen nem választatott Olasznak, a' Pápának, kinek a' Magyar Ország boldogítására semmi gondja, a' ki nekünkis Tyránnus, rajtunk igazságtalanúl, 's kegyetlenül uralkodo Kárdinálokat, Nunciufokat, Pápa követeket, Püspököket, Hohérokat, és más executiós hatalommal bíró embereket téfszen az orrúnk eleibe, Semmi határokat tenni nem kívánnak.

FELELET.

Az Felséges Ausztriai Házhoz mindenkör hűséges Magyar Nemzet, a' Király Fő hatalmát nem hogy el venni de még tsak bizonyos határok közzé sem kívánja szorítani. Tsak azt akarja ez a' minden dicséretre méltó Nemzet, hogy a' melly conditziók, fel tételek alatt által van adva a' Haza, azok szentriül meg tartásának ezután-is. Ugy de ezt akarni, nem téfszi a' Király Fő hatalmát el-akarni venni, sem pedig azt bizonyos határok közzé akarni szorítani. És miértis terheli Trenk oldalaslag a' Nemzeteret hamis vádakkal?

Igaz az, hogy a' Magyarok nem választják a' Pápát, úgyde soha semis volt ez a' júsok; még a' Tsászárok is ezt le tették, a' kiknek hajdan e' részben nagy Authoritások vala, bizván azt a' Kárdináli-

fokra. Okosabb Nemzet-is ez, mint sem a' más buzájába vágná a' Sarót. Semmi határokat a' Pápa elibe tenni nem iparkodnak a' Magyarok. Okosan; nem szokta a' Gyermekek az Attyát regulázni. Osztrán edgy Nemzet, a' minden Keresztények Fő Papját nem is teheti a' maga akarátjának tárgyává, kivált mikor önként annak magát által adta, mint a' Magyarok tselekedtek az ö Keresztény Hitre való téréfekkor. Könnyü volna azt meg-mutatni, hogy még a' Kálvinisták-is, mikor a' kevélység szelétől nem szédelegnek meg-ismérik a' Romai szent széket Apostoli székeknek lenni. Légy e' részben nékem bizonyosságom te Katedrai Gyűjtemény Második Darabjának 3cdik Prédikáziója, a' hol ezeket olvasom: Küldött ezekhez (a' Pogányokhoz) a' mostani Százakban az Apostoli Szék (a' Romai Pápa) követeket, de sok helyen keserves kimenetele lett a' Légátzióknak, mert a' Követek meg-ölettetésekkkel, 's Vérek ki ontásával izanték-meg, hogy nem kell, nékik a' Kristus Ország. Úgy de melyik Ország szabott az Apostolok elibe törvényt? Nem következik hát se a' Magyar, se semmi más Nemzet a' Pápa elibe Diplomát készíteni.

Hogy pedig a' Kárdinálíst, a' Püspököket, mint meg-annyi Szentséges Férfiakat (kiknek én Istenem adj hoszizú életet) Hóhérokhoz hasonlítja Trenk, éz az ö jó Fordítója, azon meg-nem indulok. Úgy

B 2

járek mint Joáb, a' ki mikor a' Dávidot szidalmazó Sémeinek el akarta a' fejét ütni, meg-szollirja Dávid: Ne bántsd; az Úr mondotta néki: Szidalmazd Dávidot. Én se bántom hát e' részben Trenket az Úr mondotta néki: Szidalmazd az én Fel Kenetimet. Igaz az Isten, a' ki mint régen Sémeinek, meg Fizet Trenknek, és az ő Fordítójának Amen.

§. 5.

Mérő Serpenyő.

Ö (a' Pápa) rendel minékünk Papokat, és a' valósággal semmit nem teherő Szenteket, olyatén védelmezőinké teszi, kiket nekünk az ő tetteje szerint kell tisztelnünk.

F E L E L E T,

Nem tudja Trenk mit beszéll. A' Püspökök rendelnek nekünk Papokat, Püspököket ad a' mi Apostoli Királyunk, kiket ő szentséges Felsége a' Pápa meg-erősít, 's három Püspökökkel fel szenteltet. Nem is lehet úgy a' dolog mint szokott lenni a' Kálvinistáknál, a' kik most Szent György rapkor öszve zördültek, és noha mind Világiak, 's még-is Super-attendenst, szenteltek fel magoknak. Oh Szép Apostoli Successio!

De ez mind mulhatna most hanem imé fel hág Trenk, és az ő jó Fordítója ama' tsillagos kék kárpittal be vont Egbe, és az ott lakó boldóg szenteket háborgatja. Boldóg Isten! mit tsinál ez a' darab sár? Valósággal semmit nem tehetőknek mondja a' Szenteket, de honnan tudja azt Trenk, és az ő Profétája?

Az Isten eleitől fogva a' Szent Angyalok által igazgatá e' nagy roppant világot. Abrahámnak Angyalok jelentek-meg, Lótot Angyalok vezették ki Sodomából, a' Sénachérib Táborát Angyal pusztította-el. Angyal köszöntötte a' Boldogságos Szüzet, A' Krístust-is Angyal vigasztalta, Pétert a' tömlörzből Angyal vezette ki. Hát semmit nem tehetőké ezek? Ama' világ végezeti eléggé meg-nem magyarázható titkokkal tellyes Jelenések Könyvében elő van adva az Ekklesiának minden állapota, és mindenütt Angyalok viszik a' dolgot véghez: ezeké azok a' semmit nem tehető Szentek? Ez az oka, hogy Szolgáló lelkeknek nevezternek a' Szent Írásban az Angyalok. Ugy de az Angyalokról jó a' következés a' szentekre, mert az idvezültek az Angyalokhoz, sőt magához a' Krístushoz hasonlatosok, és mihelyt Isten akarja, leveler-ír Jérémiás holtá után, meg-jelennek a' Tábor hegyén Móses, és Illyés.

Söt többet mondok: Tudják-is a' Szentek e' Világi embereknek az ő állapotjokat. Ugyan is: Hogy volna öröm a' Menyben edgy meg-térő bűnösön, ha azt nem tudnák a' Menyeiek. Az Oltár alatt lévő lelkek is miképpen imádkoznának így: Uram! mikor állasz bosszút a' mi vérünkért azokon, a' kik lakoznak a' földön. Tudják hát ők, hogy még élnek, még pedig büntetetlen élnek az ő ellenségeik a' világon.

De fel-teszem hogy se Szentek, se Angyalok nem tudnak semmit e' mi világi dolgainkról. Ugyan mitsoda Ostobaság hát a' Prédikánsokról a' Szégyen kövön álló paráznáról így szollani: Imé Vallást tett az Isten, és a' ízent Angyalok előtt? Mitsoda rút Ostobaság, ha valósággal semmit nem tehernek a' Szentek a' 105dik Ditséretben így énekelni.

Parantsoljad Angyalidnak
 Hogy környülöttünk jársanak
 Mindenkor strá'sát áljanak
 Éjjel nappal vigyázzanak
 Éjjel nappal vigyázzanak.

Az Úr Angyala meg-tsapdossa Héródest, meg-tsapdossa még Trenker-is, és az ő jó Fordítóját-is

§. 6.

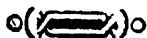
Mérő Serpenyő.

Minden Mágnásnak és lakosnak Magyar Országban Örökség, vagy gazdálkodás, vagy pedig hivatalból való jövedelme által kell a' maga töke pénzét öszve gyűjteni, és jószágait megszerzeni, hogy a' maga állapotjához illendőképpen és törvényesen élhessen. Ellemben a' Pap semmi Törvényekhez nintsen kötve, hanem néki egyedül a' Római Udvar szabad tettzéséhez kell magát alkalmaztatni.

F E L E L E T.

A' Görögök ta. lóvát a' Trójaiaknak álnokul comendáló Simon nem volt ilyen nyilván való hazug mint Trenk. Hiszen a' Papok az ő Jószágaikra nézve a' Haza Törvényének alája vagynak vetve, Járatlan az az Ország Törvényeiben a' ki ezt nem tudja.

De mitsoda dolog ez, hogy Trenk a' Papok Hatalmát a' Királyéval fontolja: 's még-is most a' Mágnásokkal, sőt a' köz lakosokkal veti edgy Serpenyőbe? Ugy van, kap mindenfelé, mint a' vízbe haló, nem bizván a' maga hamis ügyéhez.

Mérő Serpenyő.

Edgy Püspöknek van tíz, sőt harmincz ezer forint jövedelme-is, mellyet a' Polgárok, a' Parasztok, a' Mester-emberek, és még a' Nemes ember-is örömöst meg-fizetnek, sőt még erőszakos eszközök által-is ki-potolnak. Es vajon kitsoda él a' maga jussaival szorossabban, mint a' kapzsi, és könyörületlen szivü Pap.

F E L E L E T.

Ha van edgy Püspöknek 30 ezer forint jövedelme, igen jó, a' Magyar Országi jó féle kegyes Királyok adták nekik azt, nints rajta mit irigyelni. Annyival-is inkább, mivel azt mindenek örömöst meg-fizetik, a' mint Trenk-is meg-valja. Tudom én mi fáj itten a' Prédikánfoknak, ez, hogy nékik, kivált a' Nemesek nem igen szoktak fizetni. Példa ide edgy Leopold Császárnál a' Fizetése meg-véteréséért infálo ifjú Prédikáns, a' kiris, nem tsak az hogy ki-nem fizettek; de még edgy Férjéről hitetlenül külön lakó Aszszonyság, az ő két nagy Leányával, úgy meg-zaklatta szegént, hogy elsőben Ekklesiáját, azután pedig bánatjában Prédikánsi hivatalát-is el hagyta, kinek az Ekklesiától való bútsuzó verőit edgy jó Barátomtól ajándékon meg-nyervén ide iktatom:

Maradj el-végképpen te hitván Urmező,
 Ki vóltál a' Pappal mindég ellenkező,
 Nem hittem felőled a' mellyeket szóltak,
 Noha a' mint látom mind igazak vóltak,
 Szivod a' szegénynek mind sirját mind vérit,
 Még a' Papodnak-is el-fogod a' bérít,
 Kain vólt az első a' ki így áldozott,
 Be sok maradékot hagyott az átkozott,
 De hidd-el hogy az Ég még ezt meg-fizeti,
 'S Ur mezőnek puszta leszfz a' nevezeti.

A' Papok nem élnek szorosabban az ő
 Jussaikkal mint más földes Urak. Sör az
 Egri, 's Váradi Püspöki jószágokban a' Prédikánfoknak, Mestereknek, el-engedik a'
 Dézmát, mellyet ha szorossan élnének az ő
 Jussaikkal a' Püspökök meg-vehetnének. Ha
 van közzülök ki ürtő, 's könyörületlen szívu;
 tsak ezt kell meg-gondolni, hogy a' Krisztus-
 nak tsak tizenkét Tanítványa vólt, 's még-
 is annak-is edgyike ördög vólt tudni-illik Ju-
 dás. Hát illy sok Papból nem válhatnaé edgy
 ki-vető?

§. 8.

Mérő. Serpenyő

A' Pápa bizonyos jövedelmeket vészen-
 bé Magyar Országból, soha pedig Romából
 de semmi viszfza nem jő. Vajon tsak edgy

garassal-is segíté minket Róma, a' hadakozásnak, vagy éhségnek idején? — — Tsak edgy Récrutár sem állít nekünk elő a' tsata Piatzra Róma, még a' Török ellen való háborúban-is.

F E L E L E T.

Igaz hogy a' Pápa vészén valami jövedelmet Magyar Országból-is, mint minden más Keresztény Országokból, oh de nem ingyen ám, és ritkán történik a' még: azonkívül, az Apostoli Szent Székhez való buzgó szereterből esvén az, nem lehet terhes; annyival-is inkább, hogy kevés szokott az afféle Jövedelem lenni. De ugyan miért irigyli ezt Trenk a' Pápától? Edgy Judás-Iskariótest látok én itt Trenkben, a' ki-is meg-boszfszankodott vólt hajdan azon, hogy némelly kegyes Aszfszonyok, a' drága kenetet, nagy böven öntötték a' Jésus Krisztusra. Mire való úgymond ez a' vesztegetés, jobb lett volna azt drága pénzen el-adni és a' szegényeknek osztogatni. Es valósággal ha Trenk a' Krisztus idejekor élt volna, 's ő leg-szentségesebb Felségének Tanítványa lett volna, Trenk lett volna a' Krisztusnak ilyen formán okoskodó Judássa.

De nem jobb Trenknél az Fordítója. Ugyan-is miért irigylik ök a' Pápának azt a' tsekély jövedelmet? Ök mondok, kiknek a' Hollandusok, minden esztendőben edgy

Debrecenben tartandó Professornak 400 forintot adnak a' tartásáért: ök, a' kik Erdély Országot minden esztendőben egyszer felkoldúlják a' pénzért: Ök, a' kik álnok sápitással, és szent tsalárdsággal sok külső országokban magoknak Fundátziót koldúltak, mellyet még ekkoráig-is a' tsömörlésig szopnak.

A' pedig nem igaz hogy Romának semmi gondja se volna a' Magyarokra. Sőt ez az ellenség torkába lakó Nemzet, mint Európának kö fala, az ő Szentsége szívének a' Felét birta. Juthatott volna itt Trenknek, és az ő Forditojának eszébe ha ugyan tudnának Historiát, mitsoda jó-téteménnyel volt egyszer 's mászszor a' Pápa ehhez a' Hazához. Mikor Solimán Török Tsászár sok száz ezer Törökkel, Tatárral, el-borította volt Magyar Országot, Gyülelt hírdet Maximilian Német Tsászár Augusztába, kérvén a' Nagy erő ellen a' Német Orzági Fejedelmek Segedelmét. Akkor a' Római Pápa gazdagon segítette a' Tsászárt a' Törökök ellen való hadában. Kapisztránus János vajon nem a' Pápa-emberre volt-e? Aki ama jó Hunyadi János mellett mennyit használt a' Török ellen, minden tudja. Meg-vevé Mátyás Király Szabátsot a' Töröktől; mellyért a' Pápa 93000 aranyakat küldött Mátyásnak; hogy a' háború folytatásában böldegúlhasson. Tudván a' Pápa a' Vencel gyávaságát Robertus Károlyt recomandálta a' Magyar Nemzetnek, kiben

nem-is vesztett a' Haza, mert ez Férfiú módon uralkodott. De ki-is győzné a' Pápa Magyarokhoz való jó-téteményit számba venni? Hazud hát Trenk, és az ő Fordítója, mikor azt károghja, hogy Róma edgy garassal se segít minket.

§. 2.

Mérő Serpenyő.

Nem kell a' Magyarok Királyának megengedni, hogy ő a' Magyar Régementekben Német Tiszteket tehesse: azomba a' Pápa General-Feld-Marsaljának, a' Kárdinalisnak, a' ki született Magyar, le-kell Olasz Országban a' Pápa hűségére való rettenetes esküvés formáját tenni, a' melly szerint néki nem lehet tovább Magyarnek lenni, úgymint ki ez által arra kötelezi magát, hogy ha a' izükség úgy kívánja, kész leszzen még Magyar Országot-is pusztítani, és a' Maga kezeit a' Királynak, és a' lakosoknak vérekben meg-mosni, ha tudni illik a' Romai Szent Atyának haszna, 's titkos széljai magokkal úgy hozzák.

F E L E T.

Sokat gondolkoztam rajta, hogy ugyan mihez hasonlítsam leg-alkalmatofabban Trenket. Végre ki találtam: hasonló ő, a' minden személyly válogatás nélkül min-

dent meg-ugató vén kutyához : meg-ugatta
ez már az Europai Koronás Fejeket, meg
a' Respublikákat, a' német Országai Fejedel-
meket apró Tyrannusoknak tsaholta, most
ugatja a' Magyarok Primását, a' Kardi-
nális.

Nofza hiv Magyarok, botot a' kutyára,
Mért támad Országunk ditső Primására,
Atyánk! nem vagy méltó e' kutya fogára,
De im ráis ütök az eb homlokára.

Igaz az, hogy a' Kárdinális le-tétfi Ro-
mába az esküvést, melly szerént ő azt fo-
gadja, hogy az utolsó tsepp vérig fog-har-
tzolni a' Krisztus, 's az ő Anyaszentegy-
háza mellett, az igaz Keresztény Hitért né-
ki még az ő élete se drága, és ennek em-
lékezetére viseli a' veres Kalapot. Oh de
még ezért Hazafiám a' Kárdinális, mert az
Anyaszentegyház mellé való esküvés, nem
a' Haza ellen való esküvés, mert ezek edgy-
másfal szépen öszve illenek, 's nem edgy-
másfal ellenkező (contraria) felek ezek: ha-
nem inkább tehát az eretnekség, és Isten-
telenség ellen esik az ő esküvése. Úgy hogy
bizonyára ha a Magyar Nemzet ma a' Márs
tisztelére vissza akarna menni, és a' Kri-
stusnak vég-bursut adni, vagy ha a' Brasi-
lianusok modjára az Ördögöt tisztelnék a'
Magyarok, már ekkor az Illyéfi buzgosá-
got nékie elő kellene venni, és az Istenhez

való szeretetnek ő benne az ő Nemzetéhez való szeretetét meg-kellene győzni.

Vesszenis-el á' Nap-alól az-az ember, a' kinek kedvesebb a' Hazája, mint a' Kristus Anyaszentegyháza, Feljebb betsüli az olyan ember a' földet a' Menynél. Még az olyan ember ujjá születetlen, testi ember. Hasonló ahoz az Istentelen Spanyol Grófhoz a' ki egykor a Kerryében sétálván azt mondotta: Tartaná magának az Isten az eget, csak én lakharnék mindég ebben a' kertben. Sőt hasonló az olyan ember Trenkhez.

Nem téfszen hát a' Kárdinális esküvése egyebet, hanem hogy ő a' Hazát szerezse, de jobban az Isten Anyaszentegyházát. A' Királyt, a' Lakosokat 's azok boldogulását szerezse; de jobban az Istent, és az ő ügye boldogulását. Es ez kötelessége minden Püspököknek, Papoknak, sőt minden Kereszténynek. Es ha valaki itt æquilibrium edgymértékséget kívánna tartani; annyival, inkább ha meg-forditaná, 's amazokat ezeknél fellyeb szeretné; már az a' dolgot rutúl el-hibázná, és Trenkhez lenne hasonló.

§. 10.

Mérő Serpenyő.

Azt merem mondani, hogy 20000 Tárár nem pusztítja úgy el az Országot, mint 10000 Uralkodó Papok, és kolduló Barátok. Ugyan-is a' Tárár előtt el-rejti az ember az ő ingó bingó jószágait. De a' hol a' Papok Uralkodnak, a' Nép a' kegyesség színe alatt meg-tsalatik, kiki az ő parantsolatjokra az ő pénzt az Oltárra vífzi élelmeit önként elő hordja, 's még azon felül arra kéri, hogy azt ő töle kegyelmesen el-venni méltóztasson. A' mi pedig ettől meg-marad, néki jö a' Kolduló Barát, 's azt-is el-vífzi.

FELELET.

Bár ne-merne olly nagyot hazudni Trenk, mellyet senki se hísz. Menjen csak Trenk Mikolár a' Szathmár Vármegyébe, meg-látja hogy sirva emlegetik ott minden esztendőben edgy nap az öszve sereglett Magyarok a' Tatároknak ott lett egy-szeri meg-fordulását; de edgy zok-szót se fog-hallani a' Papok, 's Barátok ellen. Külömben értett vólt Dávid a' rabló ellenségről, mint Trenk. Az Uralkodó Pap nints nagyobb romlására az ő alatta valóinak, mint az Uralkodó Világi ember, és ezt a'

szemmel látott dolog nyilván bizonyítja ,
úgy hogy róla röbber szólni ne-is keljen.

Hanem már a' szegény Barátokkal mit
tsináljak? Jól tudom, nem piszkálom most
az ő szemekbe a' szálkát; hanem minde-
neknek meg-mutatom az irigy Kálvinisták
szemébe azt a' Nagy Gerendát, mellyből
a' Hámán Akasztó Fájánális nagyobbat le-
hetné építeni:

Van a' Kálvinistáknak Magyar Ország-
ban mint-egy 800 longás Deákjok, annak
mindeniknek edgy-edgy szürös, vagy kö-
pönyeges Mendikánfa. Ezek tizenhat szá-
zan minden esztendőben Ötször, tudnillik
Karátsonkor, Husvétkor, Pünköstkör, Ara-
táskor, és Szüretkor, az Egyiptómi sáskák
gyorfaságát felül múlo sebességgel el-borít-
ják ezt a' keskeny határok közzé szorított
Hazát, bódogór boldogtalant öszve fűtnak,
azoktól pénzt, vásznat, sajtot, buzát, bort,
répát és ki tudná még mit kérnek, e' még
semmi, de azon kívül a' Templomokban,
a' Próféta Fiai Nevek alatt ki hirdetternek
az alamisna végett. Adjuk ezekhez még
a' szüntelen járó Plánétákat, a' kólduló ta-
rifsznyát hátokon hordó vén prédikánfokat
és Mestereket, a' kiknek a' leg-szegényebb
Özveggy-is nem mér nem adni leg-alább édes
relyet, ne hogy meg-haragudván fergete-
get okozzon. Hát ha még a' Lutherus Deák
Fiait-is ide adjuk, noha ezek a' mint mi-

nosabbak, úgy nintsenek-is olyan szemtelének ortzátlanak, mint a' Longások. Füllem hallottára panaszoltatott Szönyön a' tavaly Pünkösztkor Szönyre ment, Paraki Longás ortzátlansága. A' ki mivel Atson, és Szönyön annyi pénzt őszve nem koldúlhatott, mint elsőben gondolta, a' Kurátorokkal kezdett perelni. És imé még is ezek ellen fenki se kél ki, pedig ezek többet lagnak az ő Iskolájokon kívül, mint benn, és még a' tehetős emberek gyermekeiket-is, gyenge korokban, ortzátlanságra, kórhel-ségre, koldúlásra, bujdosásra tanítják, nem gazdaságra.

Panaszolkodik Trenk, hogy a' Papok a' kegyesség színe alatt tsalják a' Népet. De kitsoda ebben mesterségelebb a' prédikánfoknál? Hogy a' pénzt bővebben adja a' szegénység, a' templomban ki-hírdetik, hogy ez, vagy amaz ennyit vagy amannyit adott, és így edgy más ellen való tufakodásra contentzióra ez által ingerlik a' Népet, a' Kristusnak ama' nyilván való parantsolatja ellen: A' mit ád a' te bal kezed, ne tudja a' te jobb kezed.

§. II.

Mérő Serpenyő.

A' Király arra fordítja az Adót, hogy az által a' Vitézi Rendet fenn-tartsa, — és

C.

az Országnek minden belső Szükségeire gondot viseljen. De hát a' Papság mire fordítja az ő mi tőlünk ki tsafart kintseit? Bizonyára nem egyébre, hanem a' maga pompájára és nyalánkságára, vagy a' maga Örököseire, vagy némelly dolgotlan szerzetesek hasának meg nevelésére. — Nyilvánságosan vissza élnek tehát ezek az emberek az ő jóvelmekkel.

F E L E L E T.

Nem szükség nekem itt sokat felelnem. Plátó nem felelt arra az ellenvetésre, melylyel edgy valaki azt akarta próbálni hogy nints (mótus) mozgás. A' szemmel látott dolog bizonyítja Trenknek ezen vádját hamisnak-lenni. Én csak azt mondom hát itt: Uram! adj sok Battyániakat, Kolonitsokat Eszrerházy Károlyokat, Sobereket, Dobronyaiakat, Egerszegieket: Emlékezzél meg arról a' mellyeket tselekedtek, kivált azon három elsők a' te Házaddal, és annak rendtartásával. Mindnyájan ezek el mondhatják Jóbbal: Ha az én étkemnek falatját én magam ettem, és abból Árva nem evett; ha én csak néztem a' veszendő ruhátalan szegényt — Az én vállam az ő laportzkájából le-eisék, és az én karom az ő forgó tsontyából le-szakadjon.

§. 12.

Mérő Serpenyő.

Romának a' minden versengés nélkül való tzélja, a' mindeneken lehető Uralkodás. — És éppen ezen az okon törekedik olyan nagy enthüsiasmussal, magán kívül való ragadtatással a' Papság, hogy a Neven-dék Papok Iskolái, 's minden más Iskolák az ő kezeik közt maradjanak, Továbbá hogy a' Gyóntató Szék a' maga hatalmát megtartsa. —

F E L E L E T.

Ugy vagyon, ez az Isten akarattya: Péter! — legeltessed az én Bárányimat. De ha világi Uralkodást akar itt Trenk érteni, tsak lóvat lát a' Hóldban mert a' Pápa senkit sem akar a' maga jussaitól meg-fosztani; hanem tsak a' Hit edgyességében kíván mindent meg-tartani. Igen helyyes e' végre a' Papok Iskola meg-tartásában való törekedések, mert ha valami Atheus, vagy Naturalista, vagy valami fél Keresztyén világira biznák az Ifjakat, soha el nem érnék ezt a' Véget, a' Hitbéli edgyességet, a' tiszta tudományt. És ezért ők mint Pásztorok rettenetes izám adásra mennének.

A' mi a' Gyóntató Szék hatalmát illeti. Hogy ne-kivánnák ezt a' Papok meg-tarta-

ni, holott ez Istentől rendeltetett: Holott a' Kálvinisták magok meg-bánták hogy eze n fen hagytak. Veremfelsz, Helvétiaiban Kálvinista Prófessor, az ő Munkátskái második darabjában boszongodik, hogy a' gyónás nintsen közöttök. Meg-mutogatja ugyan ott annak hasznait mind a' Pakokra nézve, a' kik így az Uralkodó bünöket ki tanulván a' Népbén, jobban ronthatják az Ördög Országát: mind a' Halgatokra nézve, és azt mondja hogy ezt a' Gyónást nem-is szabad a' Kereszténynek el-muladni, mivel úgy mond semmi parantsolt, és szabados eszközökkel mellyek a' Kegyességre vezetnek nem szabad el-muladni. Azután arra a' Mesterségre tanítja a' Prédikánfokat, hogy mirsoda moddal vegyék rá a' Népet a' Gyónásra. Végre azt diktálja a' Prédikánfoknak, hogy a' meg-gyont bünöket ki ne fetségjék, külömben mint Hit szegő, az olyan Prédikáns úgy büntetrefsék.

Innep után kántál hát Trenk, és az ő fordítója: Menjenek Veremfelsz Apjokhoz tanulni.

§. 13.

Mérő Serpenyő.

Róma azt parantsolja, hogy Magyar Országban az emberek Deákul imádkozzanak. Az Ország rendei azonban azon vagy-

nak, hogy minden Törvény Székeken, Kancellariákon, 's még a' Király előtt-is minden magyar nyelvben, 's öltözetben jelenjen-meg.

F E L E L E T.

Úgy van Parantsolta azt Róma az Edgyeségért, hogy az Anyaszentegyházban mindenütt edgy formán tiszteltessék az Isten. A' Magyarok pedig az ő Keresztyén Hitte lett térésekkor ezt önként felvállalták, 's mais önként megtartják, a' mint hogy semmi Nemzet-is a' Világon sem olly folyvást sem olly ékesen ezt a' Nyelvet nem szólja mint a' Magyar.

A' mi azt az ellenvetést illeti, hogy a' Község nem érti a' Deák Misét; Én arra azt felelem: hogy, mi Pápisták Gyermekegünktről fogva taníttatunk a' Szent Míse Aldozatjának titkaira, úgy hogy az Állzony ember-is tudja mitsoda része van a' Misének, és arra a' részére írott imádságát mondhatja az ő Könyvéből, mihelyt a' Templomba toppan. Bár csak a' Kálvinista későn menő Paraszt ismérne úgy rá a' Predikáns prédikáziójára, hogy el-végezte-é már az elől járó beszédet, vagy talán a' rekesztő részen jár.

Ofztán Ostoba ellenvetés ez. Hát mikor a' Predikáns, radikál, Zsidóból, Gö.

rögből, érti-é a' Halgatója? tudja-is a' mitsoda ereje van a' szónak a' Nifálba, Pihelbe, vagy Puhálba, Hiphilbe vagy Hophálba, vagy Hithpaélbe? Mit tud ő a' Præformativumokról, vagy Adfixumokról? Hát azokról a' Mesterséges tropusokról? Hát azokról a' szokról tudé, melyeknek megértésére egész, és ritka históriák kívántatnak? És pedig tudja a' Világ, hogy mind prédikációjok, mind könyörgések effélékkel van tele, hogy tudósoknak tartassanak. A' Tsúzi héti Könyörgéseit, melyekkel még ma-is élnek Debretzenben, csak az igen tanult emberek érthetik.

§. 14.

M é r ő S e r p e n y ő.

Az Országnek leg-féltebb kintse az Ifjúság. Ezt pedig ki-neveli? Bizony nem az Ország világi rendei hanem a' Papság — A' Gyermeknek nem a' Státusnak, hanem a' Papságnak, vagy az Ekklesiának Katechizmusá szerint nevelternek.

FELELET.

A' Papságot illette az ó Testamentomban a' tanításbéli Hivatal. Azt mondja az Írás: A' Papnak ajaki őrzik-meg a' tudományt.

Ugyan mi annak az óka, hogy a' Soci-
niána Vallás Magyar Országban féizket nem
verhetett magának? Bizony ezt kell köszön-
nünk a' Papoknak. A' hol pedig az Isko-
lák a' Világiaktól, vagy a' Világiak norá-
ján tántzoló Prédikánteletekről függötenek,
mint Erdélyben, ott mindjárt el-haralma-
zott ez az eretnekség. Illyen böltsen igaz-
gattaám ama' világi Fejedelem Zápolya Já-
nos az Iskolákat. Juliánus Apostarának-is
ebben állott az igaz Vallást el-nyomni akaró
álnok mestersége, a' miben áll Trenknek,
hogy tudnillik az Iskolák igazgatása véiet-
telsen-el a' Papoktól, és a' Világiaktól szol-
gáltassék a' ki, jól tudván azt hogy így ha-
marébb nyaka szakad a' Keresztény Vallás-
nak, mivel a' Világiak olyanok, mint a'
mindenkor Napfelé hajló Napra - forgo, az
a' Vallások a' mi a' Fejedelemé. És ebben
bizonyságom nékem Konstantinus Tsászfár,
a' ki egyszer Pogánynak tettervén magát,
parantsolatot ad ki, hogy, a' ki Keresz-
tény marad, az-az Udvarból takarod-
jon, kenyeret ott ne várjon; és a' mint a'
Historiák bizonyítják, abból a' nagy Né-
pes Tsászfári Udvarból edgy, vagy két Em-
ber alig ment-el, az - is pedig talám Pap
völt. A' többi pedig a' Tsászfár Vallására
állott. Bizonyságom itt nékem még Zapo-
lya János Fejedelem-is, a' kit mihelyt Blan-
drata György a' Sociniána Vallásra vonha-
tott, már a' Világi Urak szélrébe állottak
arra a' Vallásra; és ha az Isten Erdély fe-

löl jobbat nem végezett volna, most talán
egészlen abban szédelegne az Ország.

És bizonyára magok a' Debretzeni Kál-
vinisták jól látják a' Világiak Iskolai igaz-
gatások következtető ártalmas voltát, és
mind ekkoráig is a' Professzorok a' Colle-
giumot, a' magok igazgatások alatt tartot-
ták; ha csak a' Mostani Szent György Napi-
zavaros Gyűlés, és az azt követő fejertlen,
látatlan, nevettséges, Budai Gyűlések eb-
ben gátot nem vét nékiek.

De már azt nem foghatom-meg mit ért
Trenk a' Státus Catechismusán, mert pa-
naszolkodik, hogy a' Gyermekek az Ekklé-
siák Catechismusá szerint neveltenek. Bo-
lond ember! Hiszen nints az Országának Ca-
techismusá, hanem az Ekklésiának. Ugyan
szép 'Naturálistákat, Atheusokat nevelne
Trenk ha rá biznák. A' Debretzenieket,
ama minden akaratját szolgalmatoson vég-
hez vinni kívánó Jófef, rá nem vehette,
hogy a' Normális Oskolát bé vegyék; és
imé Trenk, újj, és soha nem hallott Nor-
mát akar, a' Keresztény Iskolákba bé iktat-
ni. Nem bizzák nem soha az Anyaszentegy-
ház vereményes Kertyét olyan Kertészre,
melly csak gazt nevelne; nem az Iskolákat
Atheusokra Naturálistákra, bolondokra,
Hohérokra, Trenkekre, mert ezt (hogy a'
Feleletem be zárjam) a' Jézus maga-is csak
a' Papokra bizta az Ujj Testamentomban,

mondván: El-menvén tanítsatok minden nemzetségeket.

§. 15.

Mérő Serpenyő.

Mi módon lehetne vajon a' Papoknak hasznos Polgárokat nevelni? Kiknek tsak a' magok edgy Házi Fejeknek Sarkalatos régulái szerint lehet tanítani. Mi módon lehet annak, a' ki e' világról, e' világi Törvények iránt való engedelmeiségről, és minden Hazafiúi köteleiségeiről egészen lemondott, az Ország szükségeire szolgáló hasznos Férfiakat nevelni?

F E L E L E T.

Ha annak az edgy Házi Főnek a' Pápának sarkalatos régulái ellenkeznek az Isten és a' természet törvényével, úgy a' szerint tanító Papok nem nevelhetnek jó Hazafiat: de ez ám az, a' mit soha Trenk meg nem mutathat. Mert ha némely Politikusok vélekedéseik ellen volna is az az Anyaszentegyházi Systéma; mint hogy azok nem (ex Tripode) az Apolló Orákulumából kerültek, következésképpen, lehetnek hibások; ezt el-nem ronthatják, sőt még tsak megsemm erőteleníthetik. És bizonyos dolog az a' tapasztalásból, hogy, mig Luther, 's Kálvinus az Európa tsendes vizét fel-nem

zavarták is színt olly boldogok voltak az Országok a' Pápa farkalatos régulái mellett, mint ma akarmelley protestáns Ország.

Es hogy ezt minden jól meg-értse, azt kérdem Trenktől, hogy, mik a' Pápa Sarkalatos regulái? Nem egyéb ez, hanem a' *Kristustól származott, és az Atyától szentül meg őriztetett vallásnak tisztaságban való megtartatása.* Ugyan már ítélje meg a' Világ, hogy vajon az e' szerint tanító Papok nem nevelhetnek-e jó Hazafiakat? Azt mondja Pál: Nem kívánok egyebet tudni, hanem csak a' Kristust, e' volt az ő farkalatos régulája, ugyan hát már Pál, nem nevelhetett jó hazafiát? A' Kálvinistáknak az ő farkalatos régulájok a' Helvétika Confessio, melyet két három prédikáns irt, sőt az Augustana Confessiot, vagy Vallást, maga Mélánchton Fülep irta, edgy-is közzülök nem Θεοπνευστός Istentől nem indittatott, és ezen Vallások ellen nem ízabad a' prédikánteseknek tanítani; még-is ezek ellen Trenk nem panaszkodik. Ugy van, mert ő nem az igazság szeretetéből ír a' Pap ellen, hanem ördögi gyűlölségből.

A' világi törvények iránt való engedelmeségről pedig, hogy a' Papok le-mondottak volna, olly szembe tűnő hazugság, hogy ennek csak az említéseis elegendő megczáfolás.

§. 16.

Mérő Serpenyő.

A' Theologusok , Vallás tanítók sem Ország , sem Világ lakosait nem nevelhetnek, mert

A' Vallás tanító ezt tanítja: Hidj-el mindent vaktába. A' Philosophus , világi bölts pedig így szól: Semmir el-ne hidj belső meg-gyöződés , ratio sufficiens nélkül.

FELELET.

Nyilván való hazugság , hogy a' Vallás tanító mindent vaktába kívánna el hitetni , meg-tettzik hogy keveset halgatta őket Trenk. Hol van nagyobb titok mint a' Szent Háromság tudománya , és még-is a' Vallás tanító nem kívánja , hogy azt vaktába hidjük , hanem meg-tanít minket , hogy azt a' hazudni , és minket meg-tsalni nem tudó Isten mondja. Es ez ratio sufficiens , belső meg-gyöződés. A' Kristus Testének az Oltári Szenttségben való léte , meg-foghatatlan titok ; és még-is a' Vallás tanító nem kívánja , hogy ezt vaktába hidjük , hanem ama tsalni és hazudni nem tudó Isten Jéhus Kristus szavait hozza bizonyságúl : Ez az én testem ; azonkívül meg-mutatja , hogy a' Kristus Teste Lelki Test , lelki tulajdonságokkal bíró a' fel-tá-

madaستól fogva, és így ott-is lehet; és ez ratio sufficiens, belső meg-győződés.

Ha a' Papok jó Hazafiak nem nevelhetnek, minden eddig volt Pápista Civilek Hazafiak rossz Hazafiak voltak, mert a' Papok nevelték; Ugyde a' tupa hazugság hogy az eddig Pápokról neveltetett Pápista Hazafiak rossz Hazafiak lettek volna: Tehát a' Papok nevelhetnek jó Hazafiakat.

§. 17.

Mérő Serpenyő.

A' Theologus azt tanítja, hogy a' Vétkek meg-bánása, és az azok alól való feloldoztatás mindent ki-potól: és ha gonosz-tévő-is valaki affelől jó Keresztény lehet. A' valóságos emberséges embernek pedig nem kell semmi tselekedetét meg-bánni.

F E L E L E T.

Azt tanítja az igaz, de Isten után, a' ki ezt mondotta: Hanem ha meg tértek, hasonlóképpen el-vesztek. A' bűnön való bánat meg-rérést szerez, mellyet az ember soha meg-nem bán. Ollyan Conditio sine qua non, a' bűnön való bánat, hogy az Isten se borsáthatja e' nélkül-meg a' bűnt.

Ha gonosz tévő-is valaki lehet jó Keresztény ha meg-tér, és ezt a' ró ha meg-tér, utánna veti ám a' Theologus.

A' pedig istentelenség, hogy a' valóságos emberséges embernek fenmü tselekederét nem kell meg-bánni, mert úgy edgy emberséges embernek se kell a' Mi-Atyánkot el-mondani, úgy mint a' mellyben íok tselekederét bánja az ember; azért mondja: Botsáflad-meg a' mi bűneinket. Imhól a' szép madár, a' Naturálista? Papok! Sőt ti mindnyájan Catholicusok! Illyen világi jó Hazafit Nevelő Mesternek által adjátoké a' nevelterendő Itjáságot? Távol légyen

§. 18.

Mérő Serpenyő.

A' Statistica, köz igazgatás tudománya, meg-kivánja a' föld Népének szaporodását; a' Theologus ellenben a' Nőteleniséget javalja.

F E L E L E T.

Szent Pál-is javalta mondván: A' ki férjhez adja az ő Leányát jól tselekszi, a' ki nem adja jobban tselekszi. Külömben azt prédikálja Pállal: Jobb Házaságban élni, mint égni. Igaz hogy a' Papok nem Házasodnak; úgy de ezt önként tselekszik. Mit vétett a'

Jefte Leánya az Isten ellen, hogy soha Férjhez nem ment?

§. 19.

Mérő Se'rpennyő.

A' fel-kenés nélkül a' koronázás nem törvényes. De ki keni-fel a' Királyt? A' Papok, mivel a' Pápa némelly igazságtalanul magának vett hatalma által, a' Királyok megkoronáztatására, és még le-tételére-is szól-gálható Júst magának k. paritotta. Még Samuel is magának vette volt hajdan ezt a' Júst. De Isten mentse-meg Magyar Országot a' Saúl, és Dávid Uralkodásoknak formájától, kiknek prófétai, 's Királyi igazgatások alatt, a' terhes Afzszonyok ketté vagdaltattak, a' tsets szopok a' kösziklákhoz vendestettek, és a' Polgárok elevenen ketté fűrészeltettek.

F E L E L E T.

Itten elsőben azt jedzeni-meg, hogy az Új Testamentomban ugyan a' Királyok kenése felől nints semmi parantsolat; de mivel az Ó Testamentomban, az Isten ezt a' Papokra bizta, a' mi Keresztyén Királyaink illendőnek tartották, most-is a' Papoktól kettettni-fel.

A' pedig hazugság hogy Sámuel maga vette volna magának ezt a' kenésbeli Júst.

Es bár inkább a' Sámuel Könyvei olvasásában foglalatoskodott volna Trenk, mint sem a' Serpenyőjét Kalapálta. Azért a' Trenk örök gyalázatjára imé meg-hamisítom ötöt a' Szent Írásból: 1. *Sám.* 9, 15, 16. Az Úr pedig meg-jelentette vala Sámuelnek az előtt. edgy nappal minek előtte Saul oda menne mondván: Ezen az orán holnap ilyenkor edgy Férjfiat küldök te hozzád a' Bénéámin földiről, és kend Fejedelemmé ötöt az én Népemen az Izraëlen. Ismét 1. *Sám.* 16, 1, 13. Monda az Úr Sámuelnek: Meddig sirtod Sault, holott én meg-verettem ötöt. Töltsd meg a' te Szarudat olajjal, és jöjj elő, hogy küldjelek téged a' Betlemi Ísaihoz, mert az ő Fiai közzül rendeltem Királyt. — Vévé azért Samuel az olajos szarut, és meg-kené ötöt (Dávidot) az ő Bátyjai között. Igen nyilván hazud hát Trenk, és még a' Mennyei Szenteket motskolja, vádólja, nem tsak Papokat.

Az a' Kegyetlenség mellyet a' 'Sidók véghez vittek az ő ellenségeiken, mind Isten Parantsolatjából esett, kinek van szabadsága büntetni a' bünös Országot a' mint akarja. Es Saul azért vettetett-meg az Istentől, hogy az Amatékiták barmait le-nem vágta az Isten parantsolatjára. Nohát itt Trenket perelni az Istenre igazitom, ha mér. Merr vajon kitsoda mondhatja néki (az Istennek) Miért tselekszed ezt vagy amazit.

Mé r ö S e r p e n y ö.

Én a' Protestántoknak sem fogom különös Pártyokat — A' Protestánsok szintén olyan türehetlenek, mint minden olyan Valláson lévők, a' kiknél a' Hatalom a' Papok kezeiben vagyon — De ezeknek Papjaik csak ugyan kevésbé ártalmasok. — Igen fok példák vagynak rá a' Historiákban, hogy a' Pápák és a' szerzetesek a' Királyokat megölték, támadásfokat, 's árulásfokat gerjesztettek; de még eddig edgy Prótestáns Prédikátor se volt a' ki prédikállotta volna a' Király-ölést, annyival inkább edgy se találkozott, a' ki azt végbe-is vitte volna. Edgy sem volt közzülök a' ki véres Mennyekezöt, Siciliai estvét, Brabantzjai pusztlást, vagy keresztes vitézek verbuálását, vagy hit ségést okozott volna. Edgy sem volt a' ki valami nagy Capitálisfokat, töke pénzeket Rómába küldözött volna. Ahoz képest, nintsenek-is azok az Országnak olyan nagy kárára mint a' Jéfuiták, nintsenek olyan vér szómjúhozók mint a' Dominikánusok, nintsenek az Országnak olyan nagy terhére mint a' Franciskánusok; nintsenek olyan mindent fel-falók mint a' Káptalanbéli Urak; sem olyan türehetlenek, és tudatlanok, mint a' mi Püspökjeink.

FELELET

F E L E L E T.

Et Prora, & Puppis.

az · az:

Ít fejezte ki Trenk, minden hamiságát
Ít, mint edgy tükörben láthatni gazságát.

Szabad ugyan Criticusnak lenni : de
már e' fok.

Non hoc libertas, sed prava licentia dici
Debet — —

Már e' nem szabadság; hanem vakmerőség
Azért Serpenyődben nintsen egyenlőség.

De Felelek. Hogy a' Papok Királyt ölték az Ujj Testamentomban, a' szemtelen hazugság. Jojada Fő-Pap az Ó Testamentomban, Joást tévén tiz esztendő korában Királlyá, meg-ölette Attália Királynét. Ez az edgy példa igaz, a' mint azt a' Királyok wifelt dolgairól írt Könyv bizonyítja. De hogy a' Pápák és a' Szerzetesek ölték vol a Királyt a' felette nagy bizonytalanság, mert a' melly Historikusok holmi affélét írnak, azok vagy Papok irigyi, ellenségei Trenkei voltak; vagy csak mint hírt úgy adnak elő. Oh de a' hírnek nem lehet mindjárt hinni. A' hírről mondotta a' Poeta ezt:

Tam ficti, Prævique tenax quam nuncia veri.

D

az - az:

Még a' nem mind igaz, a' mit hirtel a' Hfr,
A' mennyi igazzal, annyi hamissal bír.

Leg-nevezetesebb ama híres Frantz Királynak, harmadik Henriknek halála, a' kit Clemens Jakab vart által késsel Barát ruhában. Oh de

Vestis non facit Monachum.

az - az:

Még-azért hogy Jakab Barát ruhába vőlt,
Nem vőlt Barát, 's Henrich, nem Barát miatt hőt.

De ha tsak ugyan Király ölés sülné-is valami Papra, nem lehetne azért Trenknek a' több Papokat motskolni; valamint hogy a' Kristust Apostól Judás árulta-el; de azért a' több Szent Apostolokat nem lehet gyalázní.

Ofztán a' Kálvinista Prédikántekek, nem jobbak itt-is a' Deákné vásznánál, mert Károlus Primust Angliai nevezetes Királyát, a' Kálvinisták, a' Parlamentumban meg-fogták, és a' nyakát a' küszöbre huzván, szekertzével el-vágták. Ugyde a' Cantuáriai, 's Oxoniumi Kálvinista Érsekek, 's más több Püspökök mint Parlamentum Tagjai vólrak a' Birák vagy leg-alább nagyobb, 's első része a' Biráknak. Vak veti hát világtalan-

nak szemére, mikor a' Kálvinisták, Király
ölélt hánnak a' Barátok szemére.

Támadásokat, 's árulásokat gerjeszter-
tek azt mondja Trenk, a' Szerzetesek. Ezt
ugyan meg-kell vala bizonyítani Trenknek:
de tán nem tud Historiát. Légyen igaz. Ki-
tsoda indított valaha több támadásokat mint
a' Kálvinisták, Lutheristák? Német Ország-
got mitsoda veszedelembe keverte Luther,
csak a' nem tudja, a' ki Historiát soha se
olvasott. A' Kálvinisták feje Zvinglius, ma-
ga a' Catholikuskok ellen fegyvert fogott,
Generálifsá, a' Tábor vezérévé tette magát,
csak hogy szerentsétlenül járt, mert a' Har-
tson az első ütközetben el-esett. Hát az a'
vak Ziska, harmincz esztendőnél tovább ha-
dakozott a' Catholikuskok ellen, még pedig
többnyire győzedelmi Laurussal tere vissza az
ütközetekből, meg-engedvén azt, a' bünt
még a' Catholikuskokban is szorosan meg-
kereső Isten. Frantzia Országban, mitsoda
Táborokat állítottak a' Kálvinisták, mitsoda
véres ütközeteket tettek a' Catholicuskok el-
len, miglen oltán, a' Nannétomi Végezés
el-töröltetvén a' Catholikuskok őket meg-gyöz-
ték, és mint háborgó 's békefélség rontó em-
bereket Frantzia Országból ki-vágták.

De hol van valaha (mondok) meg-ir-
va olyan tamadás mint a' millyet Luther
és Kálvinus indítottak? Tsak árnyék még
itt ama Keresztények tudományát, 's tsen-

detségét annyira meg-háborító Árius, hogy a' Világ bámult rajta, hogy észre se vehette mikor Ariánusá lett. Ti-is mind azután következett Erőnekek e-részben alábbvalók vagytok. Sirjon az ég, sirjon a' Föld azon a' támadáson, mellyet ezek indítottak. Tudom ti-is boldog Sérafinok félbe szakasztottátok akkor ama' híres Nótátokat; Szent Szent Szent a' Seregeknek Ura. *Esa.* 6. 3. tsudálkozván e' nagy támadáson.

Tudom ama Kálvinista Theologusok Fejedelme Turretinus Ferentz mit mond itt, hogy tudnillik meg-volt vesztegetve a' Római Ekkléfia, mind a' tudományban, mind az erköltsben, azért indították a' támadást, azért szakadtak-el.

De az elsőre azt mondom, hogy, soha se bizta az Isten a' Kálvinistákra azt, hogy ők legyenek a' Birák abban, hogy mellyik Ekkléfia vesztette-el a' Hitet, 's mellyik tartotta-meg. Minek Kárhoztatják hát a' Katholikusokat az igaz tudománybéli megvesztegettetésről?

A' másokra pedig, az erköltsök megvesztegettetésére azt felelem, hogy, ugyan mivel jobbak, szentebbek, 's kegyesebbek a' Kálvinisták a' Pápistáknál? Volt edgylét két rossz életű Pápa Barát: Oh! de hát Székely-hidon nem vették fejét a' Lériai prédikánsnak azért hogy a' szolgálójával

nem tsák vele hált, hanem azt terhes korában meg-is ölte? Hát ama húsz esztendőig volt híres Superattendensről szóljaké? a' ki Ekklesiáját a' követő követte. Buzgobbaké a' Kálvinisták a' Könyörgésben? bővebb kezűeké az adakozásban? Ugyan miért szakadtak hát el-mi rölünk?

De fel-teszem, hogy mind a' tudományban, mind az erköltsben meg-volt vesztegetve a' Romai Ekklesia. Oh de még azért nem szabad volt ám el-szakadni Luther és Kálvinus Uraméknak. Ugyan-is a' 'Sidó Ekklesia hányszor esett bálványozásba? de azért mellyik Próféta, vagy Szent szakadt el-annak társaságától? Illyésé? Jérémiásé? A' Krisztus idejekor, mind a' Tudományban, mind az erköltsben meg-volt vesztegetve a' Sidó Ekklesia, mivel ott volt a' fok Sadducæus, Phariseus; de azért vajon nem tartotta-e meg az Ekklesiával való edgyefséget? Sőt inkább a' Népet-is erre raitotta: A' mit a' Móses Tézékiben ülök néktek mondanak azt meg-tartsátok, tsak hogy az ő életek szerint ne éljete. Minek indítottak hát Luther, és Kálvinus támadást, szakadást? Mért nem követték a' Krisztus nyomdokát?

Látta jól Turretinus azt, hogy bizony akar hogy van, de tsak rosszul van a' szakadás; azt mondja végre hogy a' Pápisták magok hajtották ki őket; tehát nem hibá-

sok a' szakadásért. De eleget verték a' 'Sídók a' régi Prófétaikat, 's a' Kristust-is, de azért edgy. se hagyta el-az Ekklesiát, miért nem követték hát ök azok nyomdokát? Osztrán nem igaz hogy a' Catholicusok hajtották volna ki őket, mert mikor a' Pápa excommunicálta-is Luthert, már akkor esztendeje-is volt hogy az Ekklesiát oda hagyta, nem-is volt reménység a' vissza jövése felől, azért excommunicáltatott. Tsak igaz hát a' mindenkor, hogy a' Kálvinisták, 's Lutheránusok Prédikánsai támadást indító emberek.

De mit keresek én olly idegen és megsze lévő Országokon? Hiszen ebben a' boldogtalan Magyar Hazában is elég példát talállok annak meg-bizonyítására, hogy a' Kálvinisták eleiről fogva támadást indító emberek voltak.

Ezek ama szomorú Mohátsi Vészedelem után, mellyben az Ersekek és Püspökök el-estek, mindjárt el foglalták a' Püspökségeket, mit Török Bálint az Egrit; Annak utánna, Borskait, Bethlen Gábornak vajon nem a' Prédikátorok indították a' fel-támadásra? A' melly támadásokban, Boldog Isten! Mitsoda öldökléseket vittek véghez ezek az Istentelenek! Lészán a' Plébános nyakát fűszével vágták-el a' templom küszöbén ezek a' tsendes Hazasiak. A' Kassai Kálvinista Mester pedig az ő Tanítvá-

nyit a' Káposztás kertbe vitte, és a' káposzta Fejek el-vagdalásain gyakorolta őket, a' Catholicusok ellen teendő veres ütközet-re. Edgy hires, és még ma-is élő Debreceni Prédikátor, vévén Józsefnek a' Normális Iskola be-nem vételéért dörgő parantso-latját, ezt mondotta: Ha úgy, tsuk üttese ki hát a' veres Zászlót. A' melly szók igen durva alföldi betyár értelműek. És ezek azok, a' kik még-is, a' Catholicus Papságot nem szégyenlik támadással vádolni.

Nints azt mondja Trenk a' Prédikátorok közt edgy-is a' ki Romába nagy Summa pénzeket vitt volna. El-híszem. Non entis nulla prædicata az-az mert nints-is mit.

Ofztán, hát a' Kálvinista Deákok (ha tsak ugyan az igazat szabad a' Világ eleibe terjesztetni) mennyit hordanak ki a' külső Országokra a' pénzből; könnyű által látni e' következőkből:

A' Debretzeni Részről minden esztendőben megyen ki leg-alább - 12. Deák, néha több-is.

A' Pataki részről - - - 6. néha több-is.

Erdélyből megyen - - - 8.

A' Magyar Országai Luthéranusok közzül megy - 5.

Az Erdelyi Luth. közzül - 4.

Az Unitariusok közzül - 3.

Mind öszve mennek ki - 38. Deákok esztendőnként.

Ezek közzül némellyik ezer, 's több forintokat-is ki viszen, edgy sem meggy pedig 500 nál alább ki. Azérr ama' többektől, a' nagy Summából el-vesznek mostan, és té-
 ízem azok pénzéhez, a' kik kevéssel men-
 nek ki. Így én meg-nem tsalarkozom, ha
 minden ki menő Deákra 600. forintot írok.
 E' szerint visznek ki esztendőnként a' Deá-
 kok, (sokszorozván a' 600-zat 38-tal

$$\begin{array}{r}
 600 \\
 38 \\
 \hline
 4800 \\
 1800 \\
 \hline
 \end{array}$$

22800 az - az huszonkét
 ezer, nyoltz száz forintot. Tizenkét esztén-
 dö alatt pedig 273600 forintokat. Bez eg
 hordjákám ezek a' Capitálist, pedig osztán
 mit hoznak onnan? esztet nem, mert köz-
 rök van ama' mond's. A' ki oda nem visz
 nem-is hoz a'. Es közönséges hir nállok
 az edgyfzeri Deák tselekedete, a' ki Lejdá-
 ban ki hirdettette, hogy ha valakinek el-ve-
 szett az esze most keresse, mert ő ugyan
 edgy tseppet se viszen haza. Mit hoznak
 hát? Edgy Magyar gyomrot tsömörítettő
 Parokát, bagyogot, Órát, ezüst tsattos
 tzipököt, tázlit, és némellyik egy vén Hel-
 véta Leányt. És még is oh Vaks'g Trenk,
 és az ő Fordítója ezt tsak el-akarja mellő-
 ni. Piszkálja a' más szemében a' szálkát,
 's nem látja a' magá-é ban a' gerendát.

A' honnan azt mond'a továbbá, hogy nintsenekis azok az Országoknak olyan nagy kárára mint a' Jésuiták. Bolond ember! Az Esópus számara a' meg hólt Oroszlánt' rugdosta, ilyen Szamár Trenk-is, az ő Fordítójával edgyütt, mikor olyan Szerzetet bestelenit, a' melly meg-hólt, 's nints.

Nintsenek olyan vér szömjuhozok a' Prédikátorok azt mondja mint a' Dominikánusok. Ugyan szép Kálvinus, mikor a' Servétus pergelt teste büzét prüsszentés nélkül szagolja. Zvinglius, mikor a' lelkét a' hart-ban ki fújja, és a' Prédikáns, mikor Jóseftől a' veres Zászlót ki ültetni kívánja.

Nintsenek az Országoknak olyan nagy terhére mint a' Franciskándusok. Mit érjen a' Kálvinista De'ks g, azt a' tizedik Paragraphusra lett feleletemben meg-mutattam. En most hát oda igazitván az Olvasot, itt csak azt mondom meg, mi a' Kálvinista Longás. Ez olyan ember a' ki gyermek-ségében a' koldulást tanulta, Ifjúságában, az mind tanította, mind gyakorolta, Vén-ségében pedig osztán el-nem hagyhatta. Szép Ország kölöntei ezek.

De azt mondja Trenk ezekről a' szép Madarokról a' Prédikátorokról, hogy nem-is olyan mindent fel falók ezek, mint a' Káptalanbéli Urak. Igen igaz ez. Miért nem eszik a' Moldvai Tzigány Páltétomot?

Azért mert nints. Bezzeg mikor módjok volna benne mindent fel-falnának, mint a' Mohátsi veszedelem után a' Püspökségeket. Az Isten mentsen meg-ezeknek a' Gödényeknek az ö torkoktól!

De végtére már azt mondja Trenk, hogy nintsenek-is ezek a' szép prédikántekek olyan türehetlenek és tudatlanok, mint a' Pápista Püspökök. A' mellyre mikor én felelek, könyvbe lábbadt szemeim fetérülnek, sajnálván olly szentséges, és nagy tudományú Férfiaknak az ö méltatlan gyaláztatásokat. Nem-is tselekszem én itt egyebet. Hanem csak a' Kálvinista Prédikántekek türedelmeket, és tudományokat tészem ki a' komédia piatzra.

Mitsoda türedelem van ezeknél Hollándiában meg-tetstszik onnan, hogy a' Catholikus Papnak még csak az Uttzán sem szabad köztök Papi ruhába járni, templómot nem szabad nékiek építeni, hanem csak Udvar Házakban lehet az Isteni tiszteletet gyakorolni. Semmi tisztségre fel-nem veszik ott a' Catholikust. Illyen a' Kálvinista türedelem. Magok fokszor meg valják a' Kálvinista világi emberek, hogy ha az ö Papjaiknak ollyan hatalmok volna mint a' Catholikus Papoknak, tehát felette Uralkodók lennének a' Prédikántekek, annyira hogy a' szzenvedhetetlen lenne. Ezt teszi edgy értelmes világi Kálvinista Urnak is a' túl a' Dunai Prédikátori Gyűlésben mondott im e' szavai: Volnának nekünk Pápátskáink csak volnának Romáts-

káink. Illyenek Svétziában, 's Dániában a' Lutheránusok-is, és még is ezeket a' Katholikusokat nem szenvedhető hohér Prédikánteseket mondja Trenk, hogy nem olyan türhetetlenek, mint a' Katholikus Püspökök.

De hát már másodszor, mitsoda Kátok, Plátok, sőt harmadik égben tanúlt Pálok a' Prédikántesek azt akarom edgy két szóval ki nyilatkoztatni, és az ö tudatlanságokat el-rejtő firhangot fel rántani. én kissébb vagyok mint sem a' Pápista Papok, 's kivált Püspökök tudományáról szóljak, szentség törő vólnék én ha abba avatnám magamat. A' Prédikánsok tudománya se kitsiny némellyikben, mint ama' jó szívü Pértzeliben, a' kinek ha a' Vallását ki veszed, Abrahám, Isák és Jákób közzé bátran bé ülterheted, de ritka az illyen gyémánt. Mitsoda Állatok nagyobb részint ökemek jól tudjuk. Vólt most 1791-dik Esztendőben Prédikáns tétel Ugorsa Vármegyében a' hol a' fel-szenteltetendő Neo-prédikáns azt mondotta, hogy ha Déakúl Censeálják, tehát prédikáns se lessz, mert ö Syntaxista vólt tsak, de az-is régen vólt már. Imhol a' böls Prédikáns. Más ugyan azon Vármegyében Fekete Ardóban az Isten levelét ki-hirdette. Az Isten levele Summáson ez.

Berlinben a' Nagy Templomban az Oltár felett függ, mellyet az Isten arany betűkkel maga irt és Szent Mihály Arkan-

gyaltól el-küldött, a' mellyet ha valaki tsak nézni akar magát bé-zárja, ha pedig le-akarja irni, magát önként ki-nyírja. — Hajatokat ne fodorítsátok a' Vasárnapot megtartsátok, hidjetez én bennem — merta' melly könnyen teremtettelek benneteket, olly könnyen semmivé-is teherlek benneteket. — 1741-dik esztendőben második Septemberben a' Nap meg-ferétül, és a' tsillagok az égről le-hulnak, és lésznek olly nagy föld indulások, a' millyenek nem vóltak soha, — és én Jésus e' világnak végét szakasztom. — A' ki ezt nem hirdeti átkozott légyen, a' ki másnak le-irni nem hadja, az-is átkozott légyen 's a' többi. Meg-illyed az Arдай Prédikátor alig várja a' Vasárnapot, hogy az Isten levelét, (mellyet edgy Szigeri kolduló Deák vitt néki) ki hirdethesse, mellyet nagy buzgosággal véghez-is vitt a' múlt öszön. Boldogtalan, és nem mai seculumhoz illő Prédikáns! Ezek már azok a' Trenk rúdoszai! Osztan a' Debrezeniek a' Prédikánfokat kivetvén, azt az okát adták Jósef előtt a' tselekedeteknek, hogy a' Prédikáziója semmit sem ér, nem épületes, és hogy edgy lélekzettel szokta légyen el-mondani a' Mi-átrya'-kot. Magok a' Világi Kálvinisták panaszkodnak a' prédikánfok tudatlanságokról. A' Borsodi Tractusban, a' Gyülésen valami terhes matéria fordulván elő a' Prédikánfok halgattak róla nagy böltsen; meg-rivallik edgy meg-lehetős tudományú Úr, 's azt mondja a' Szent Sornak (mert edgy Sorban,

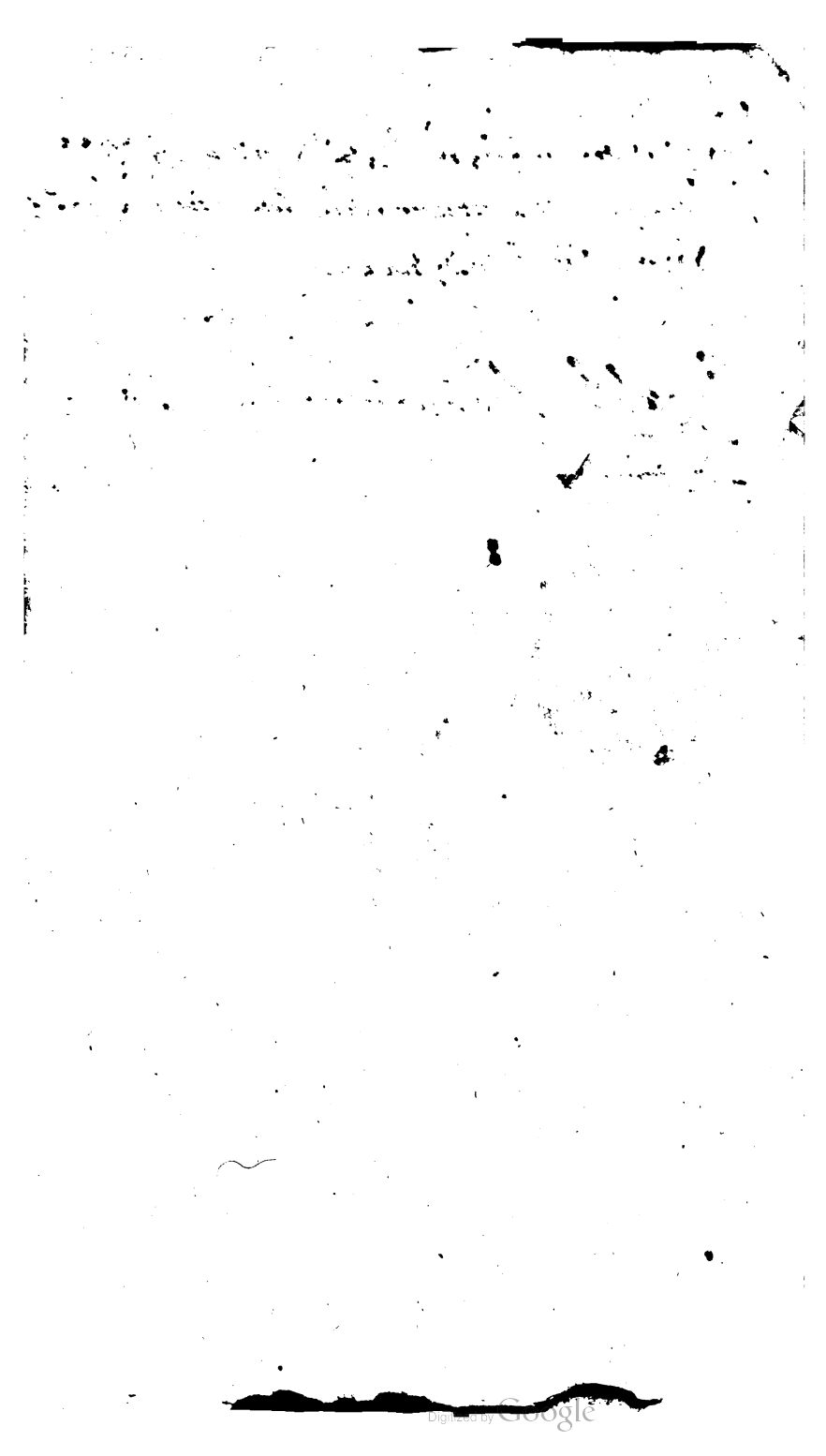
jobb felől ülnek a' prédikántekek, bal felől
a' Világi Urak) Nó! mit bakokálnak ken-
tek, most szoljanak a' dologhoz. De én itt
véget vetek az én Trenkre tett feleleteimnek.
Ha valaki én ellenem fegyvert fog, szívesen
ki-szállok vele a' Tsata Piatzra, és az én
meg-rémülni nem tudó Bátorságom akkor
jobban ki fog tettzeni. Én most hirtelen,
és útban irok. De az én ellenségem ellen,
(ha fog lenni,) egész készülettel indulok;
és meg-mutatom néki, hogy nem olly fejek
lággyára esettek a' Pápiſta Férfiak, hogy
holmi vén Aízszony, Trenki vádra felelni
ne tudnának.

* * *

Trenk! a' ki itt felel edgy ifjú ember vőlt,
Kinél ifjabb talám ellened nem-is szólt;
És ha Irásodra jó feleletet tett,
Elég az, magának elég jutalmat vett.

25
Ich fahre dieses Buch zum Acker
hagen bei Wuppertal aus
den zu übergeben
Hamb. u. Wuppertal. — in Wuppertal
1888 Decbr. 15ten
24/12/88

HERFORDNA
KUBELIKOVA
(1888-1889)

